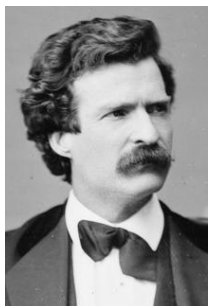

Mark Twain

Pseudonym **amerického spisovatele** Samuela Langhorna Clemense (30. 11. 1835 Florida, stát Missouri – 21. 4. 1910 Redding, stát Connecticut), významného představitele literárního **realismu**.

Mark Twain pocházel z rodiny maloměstského právníka; vyrůstal v přístavním městečku Hannibal na řece **Mississippi**, které později využil jako předobraz pro dějiště svého nejznámějšího románu *Dobrodružství Toma Sawyera*. V redakci místních novin pracoval jako **tiskař a novinář** a těmto profesím zůstal věrný ještě v následujících letech, i po svém odchodu do New Yorku a pak do dalších měst.

Posléze se však vrátil do kraje podél Mississippi, kde mu učarovaly proslulé kolesové parníky, kolem nichž se koncentrovaly nejrušnější okamžiky zdejšího jinak spíše ospalého a stereotypního života. Vyškolil se na kormidelníka (což na řece s množstvím zrádných mělčín i proudů byla nejprestižnější lodnická profese) a svůj pozdější **literární pseudonym** si zvolil podle slangového úsloví pro hloubku dvou sáhů, což byla nejmenší hloubka ještě vhodná pro plavbu. Své zkušenosti z této doby později promítl do knihy *Život na Mississippi*.

Když americká občanská válka Severu proti Jihu (1861 – 1865) omezila říční plavbu, Mark Twain odešel do státu Nevada na Divokém západě; po krátkém a neúspěšném hledání ložisek stříbra se tu stal **novinářem**. V r. 1865 jedny newyorské noviny otiskly jeho anekdotickou povídku *Proslulý skákavý žabák z okresu Calaveras*, v níž na malém prostoru podal výstižný a vtipný portrét povah na americkém venkově; povídka si získala velkou popularitu a obrátila k Twainovi širokou pozornost čtenářů i vydavatelů. V r. 1867 byl Twain vyslán jednou novinovou redakcí na okružní turistickou plavbu po Středomoří; vytěžil z ní duchaplný cestopis *Našinci na cestách*, který založil na kontrastu amerického a evropského vidění světa, a dosáhl velkého čtenářského úspěchu.

V r. 1870 se Twain oženil s **Olivií Langdonovou** (1845 – 1904) z liberální podnikatelské rodiny. Měli 4 děti: synka, který však brzy zemřel, a 3 dcery. Rodina žila dlouhá léta ve venkovském sídle ve státě **Connecticut**, materiálně dobře zajištěna z Twainových honorářů a Oliviiina dědictví. Olivia se stala Twainovou nepostradatelnou asistentkou.

Mark Twain však velkou část svých peněz prohodil v nepromyšlených podnikatelských projektech a rodina se musela znovu zdvihát z příjmového dna. Právě v Connecticutu ovšem Twain napsal svá nejslavnější díla, která z něj učinila světovou literární celebritu (se sympatiemi se o něm zmínil dokonce Jan Neruda v *Povídkách malostranských*).

V letech 1891 – 1895 Twain s rodinou žili v **Evropě** (mj. pobývali i v Mariánských Lázních v české části Rakousko-Uherska) a na tento pobyt navázali (1895 – 1896) **cestou kolem světa**, na níž Twain pořádal přednášky a předčítání svých děl. V r. 1896 Twainova dcera Susy zemřela na meningitidu a zejména pro Olivii to znamenalo silný otřes, který zahájil prudké zhoršování jejího zdravotního stavu. Rodina kvůli tomu často pobývala ve slunných, lázeňských i horských lokalitách v Evropě. V r. 1904 Olivia zemřela v italské Florencii na srdeční selhání. Zdrčený Twain ještě prožil smrt druhé ze svých dcer, Jane, která se ve věku 29 let utopila ve vaně po epileptickém záchvatu na Štědrý den 1909, a sám o několik měsíců později zemřel.

Mark Twain náleží svou tvorbou **k vrcholům klasického literárního realismu** dlouhého 19. století. Ve svých dílech podal **ucelený, čtivý a stále aktuální portrét americké společnosti** z doby, kdy Spojené státy prožívaly svůj vzestup mezi nejvýznamnější státy světa a nesly si sebou všechny

své silné i slabé stránky: od nezdolné houževnatosti, statečnosti a nápaditosti až po zakořeněné předsudky (rasové i sociální), naivitu lidí bez velkého světového rozhledu a sklon k iracionalismu, motivovaný rigidně pojatým náboženstvím. Twain – podobně jako jiní autoři jeho doby (povídkář O. Henry aj.) – píše s **vtipným, anglosasky duchaplným nadhledem** (často používal ironickou nadsázku), navazuje kontakt se čtenářem, odbočuje k trefným nadčasovým glosám. Jeho dva nejznámější romány – **Dobrodružství Toma Sawyera** a **Dobrodružství Huckleberryho Finna** – byly patrně zamýšleny jako literatura pro mládež, ale svými vysokými kvalitami se zařadily do zlatého fondu literatury pro dospělé. První z těchto knih ukazuje, **jak je dětský svět vzdálený dospělým** – mj. i tím, že ve svém romantickém založení ignoruje etnické apod. rozdíly. Druhý z těchto románů pojímá plavbu dvou hochů – tuláka Hucka a černocha Jima – na voru po Mississippi jako chirurgický řez **analyticky zobrazující celou americkou společnost** a v tomto směru zůstává nepřekonan.

Některá díla:

Cestopis **Našinci na cestách** (The Innocents Abroad; 1869);

Romány pro mládež i dospělé
Dobrodružství Toma Sawyera (The Adventures of Tom Sawyer; 1876; z většího počtu filmových prepisů dnes zaujme hlavně film *Tom Sawyer & Huckleberry Finn* z r. 2014: režie a scénář Jo Kastner, hrají Joel Courtney /Tom/, Jake T. Austin /Huck/, Katherine McNamarová /Becky/, Val Kilmer

/Mark Twain/), **Dobrodružství Huckleberryho Finna** (Adventures of Huckleberry Finn; 1884);

Povídky **Proslulý skákavý žabák z okresu Calaveras**, **Výňatky z Adamova deníku**, **Milionová bankovka** (film 1954: režie Ronald Neame, v hlavní roli Gregory Peck);

Historické romány **Princ a chud'as** (The Prince and the Pauper; 1881; z Anglie 16. století, o nastupujícím chlapeckém králi Edvardu VI. a jeho dvojníkovi z chudinské londýnské čtvrti; československý TV film 1971: v titulní dvojroli Roman Skamene), **Panna ve zbroji** (Personal Recollections of Joan of Arc; 1896; o francouzské hrdince Stoleté války z 15. století);

Autobiografická kniha **Život na Mississippi** (Life on the Mississippi; 1883);

SF román (o putování časem) **Yankee z Connecticutu na dvoře krále Artuše** (A Connecticut Yankee in King Arthur's Court; 1889);

<https://www.spisovatele.cz/mark-twain>

https://www.etsy.com/listing/1396301106/old-mississippi-river-boat-canvas-metal?dd_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.cz%2F

<https://www.womenhistoryblog.com/2011/11/olivia-clemens.html>

<https://www.16.0123movie.net/movie/tom-sawyer-huckleberry-finn-1725.html>